

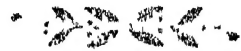
૧૧૨૬

જોવાસીકે અદા. ૧૬૨

આશકે સાદિક,

જિફ

હીર રાંઝા.

નાટક દો બાબકા,

વાસ્તે ગિરોલે વિક્ટોરિયા નાટકકે.

તસ્નીફ કીયા

મરફમ મુનશી માઈમુદ્દમીયાં મુતખલુસ બ રૌનકને

ઐયાર

તીનરી બારા છાપકે ઈજલાર કીયા વાસ્તે ખાસા આંબકે,

માલુમતે

ગિરોલે વિક્ટોરિયા નાટકકે લુકમસે.

દી. લખમીદાસની કું ને

જબાને કિદ બ લઈ ગુજરાતી.

ALL RIGHTS RESERVED.

સખ દાઅવા માલુમત કીયા હય.

BOMBAY

Printed by P. C. Appoo at the New Art Printing Press
No. 12, Cavaspi Patel Street, Fort, Bombay & Published by
D. Lakshmidas 79, Parsi Bazar Street, Fort, Bombay.

કૌમત ચાર આને.

ઈન્ડિયન ૧૯૧૪.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૩૨૩

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ અ.શ.કે સંદિગ્ધ ૧૧૨૬

વિષય ૬૬૬૮ :૫ ૬૬૮

આશકે સાદિક,

ઝિક્

હી ર રાં ઝા.

નાટક દો બાબકા,

વાસ્તે ગિરોહે વિક્ટોરિયા નાટકકે,
તસ્નીફ કીયા

મરદૂમ મુનશી માફમુદમીયાં મુતખલુસ બ રૌનકને
ઐર

તીસરી બારા છાપકે ઈજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,
માલેકાને

ગિરોહે વિક્ટોરિયા નાટકકે હકમસે.

દી. લખમીદાસની કું ને

જખાને ઉર્ફ બ હર્ફ ગુજરાતી.

ALL RIGHTS RESERVED.

સખ દાઅવા માલુફક કીયા હય.

મુખબઃ

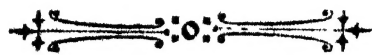
દી. લખમીદાસની કમ્પની.

“ધી ન્યુ આર્ટ” પ્રીટીંગ પ્રેસ.

કીમત ચાર આને.

ઈં સં ૧૯૧૪ ઈસ્રેલ.

તખ્તએ નાટક.

ચોચક..... ગુજર (ગવાલી).

સયદા..... ચોચકકા ભતીળ.

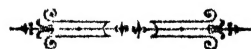
રાંઝા જમીન્દાર

હીર દુષ્ટનરે ચોચક

શાજી—પ્રકીર—દારોગા—સાહેલીયાં—વગયરા

માકુંમ

ઝંગસિયાલ—તખ્તે હુજરા.

પહે નાટક સને ૧૮૪૭ કે ખીસવે કાયદેકે ઔર સને ૧૮૬૭ કે
પચ્ચીસવે કાયદેકે મુતાબિક દાખીલે રજીસ્ટર હુવા હય, ઇસ કિતાબકો
છાપકર મુશતરહ કરાનેકા તમામ હુકુક હી. લખમીદાસ ઔર કુંઠે
ખરીદ લીયે. હએ, ઇસ લીયે ઇનોકી ઇન્જનતકે સીવા છાપના નહીં.

આ શકે સાદિક,

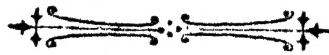
ગિફ્ટ

હીર રાંઝા.

બાબ ખેલા—પરદા ખેલા.

હીરકી જવાબદારી.

[હીરકી જવાબદારી દેખના રાંઝાકો, ઐર
હજાર જાંસે આશક હોના ઉસકા ઉસ
શહસવાર રાંઝા બુલંદઅપ્ત પર.]

બાબ ખેલા—પરદા દૂસરા.

મહલ્લા.

[કંઈ દુરવેશોંકા યાદે ધલાહી કરતે હુવે આનાં]

ભયરવ—પદ.—સગપન સાચું સાંનું લાઈ—ચ્હે તળે.

સબ ફેફીર—અણાહ, અણાહ, અણાહ, અણાહ,
અણાહ બાતિનો જાહિર હય,
અણાહ, અણાહ, અણાહ, અણાહ,
અણાહ અંદરો બાહિર હય.—અણાહ.

અણાહ અવ્વલ, અણાહ આખિર,
અણાહી અણાહ કુલમે હય,
બાગમે અણાહ, શજરમે અણાહ,
અણાહી અણાહ ગુલમે હય.—અણાહ.
પૂરખ અણાહ, પચ્છમ અણાહ,
અણાહ, દક્કન ઐર ઉત્તર હય,
કુલ્લે શય ઇન મોહિત અણાહ,
અણાહ ચારો ઘર ઘર હય.—અણાહ.
કઅખેમે અણાહ, ખુતમે અણાહ,
આણહ હય ખુતખાનેમે,
બસ્તીમે અણાહ ફરિયેમે અણાહ,
અણાહ હય વીરાંનેમે.—અણાહ.

[દાખિલ હોનાં હીરકી સહેલિયોંકા, ઐર
દુરવેશોંસે બરાએ તાઅખીરે ખવાબ દરખવાસ્ત
કરનાં.]

ઝિન્ઝોટી—કુમરી.—નયનીદા મોતી રે હો મોરે રાગ.—એ તર્જ.
સહેલી—

કીજે દયા હમ પર અય અણાહવાલો, લેને તુમે હમ આએ હએ.—કીજે.
હીરને દેખા હએ ખવાબ એક પરેશાં, તાઅખીર કહો ચલ કર.—અય.
બાલ ચોચક, એક ગુજર હય ચહાંકા, ઉસકી હય બહો દુખતર.—અય.
મિસકાં ફફીર, હો તુમ અય દાતા, વહાં હોંગે પુર જર.—અય.

ઝિન્ઝોટી—પદ.—બન્સી બાજ સો મોરા મન—એ તર્જ.

શાજી—હમ હંય અણાહવાલે જરકી હમકો પરવા ક્યા હયરે.
સખ કુચ્છ હંય બહો મૌલાકા કરમ.— હમ હંય.
મત દુન્યાંવાલો ફફીરોંકા છેડો.
તુમ ક્યા બનો છુપા ઇસ બુરકેમે ક્યા હયરે.—સખ.

અખિયાત.

સહેલી—હકીકતમે જરસે ગરજ તુમકો કયા,
અય દાતાજી ચલિયેગા બહરે ખુદા.
હુવે રાહે માલામે તુમ જો ફકીર,
તુમહારે હંચ બચ્ચે સગીરો કખીર.
પિદર બચ્ચોં પર કરતે આચ્ચે દયા,
ચલો આપબી હમપે કરકે મયા.

ફકીર—ખુદા પર હંચ હમ જાનો દિલસે ફિદા,
હય વીદ્ ઉસકે બસ નાંમકાહી સદા.
દિયે તુમને ઉસ મૌલાકા વાસ્તા,
લો ચલતે હંચ હમ, હો ભલા, હો ભલા.

[જાનાં દુરવેશોંકા શહેલિયોંકે હમરહ.]

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

બાગ.

[હીરકા બેકરારી કરતે હુવે આનાં.]

જલા ઝિન્જોટી—લાવની.—બ મહેરે ખાલિક બયાંન—ચહે તર્જ.

હીર—

અય દિલ રહેગા ખિયાલમે તૂ, વહો ખવાબકે બેકરાર કબ તક ?
ખીયાલી સૂરત પ બે સમઝ યૂં રહેગા તો નિસાર કબ તક ?—અય.
વહો બર્કવશ બર્કકી તરહસે છુપા હય સૂરત મુઝે દિખાકે,
મગર બિન ઉસકે મંચ અબ્બે બારાંસી રોજિંગી જરોજાર કબ તક ?—અય.
તુ જતેજી હમસે મિલ સિતમગર, તેરી જુદાઈમે મર ગચ્ચે ગર,
તો ફૂંકતા તુઝકો અય ગુલેતર, ફિરેગા મેરા ગુબાર કબ તક ?—અય.

હો કેસે સાહિબ કરમકે કુલનુમ, હમે તહે ખાક કર ચુકે તુમ,
ન તીરપ કહતે હો આકે કુમ કુમ, કરેંગે હમ ઇન્તેજાર કય તક?—અય.

[સહેલિયોંકે સાત હીરકે ઘર પાકખાજ
દુરવેશોંકા તશરીફ લાનાં.]

એમન કલિયાંન—પદ.—દુલહન માંગે સવારન સારી—યહે તર્જ.

સહેલા—લે યહે અલ્લાહવાલે આએ હંચ ખારી,
તેરી ગમસે અબ હોવેગી રસ્તગારી—લે યહે.
અયાં જવાબ કર તૂ યહે કહે દેંગે તાઅખીર,
જહાં હય યહે લોગોં પ મકશુફ સારી.—લે યહે.

અરવા—ગુજલ—કયા જરીસી ખાતમે સાજન—યહે તર્જ.

હીર—ખાંમ પર મેરા છપરખટ થા શબે મહાતાબમે,
ઉસ પર અબ અલ્લાહવાલો સો ગઈ મંચ જવાબમે.—ખાંમ.
એક પરીફ ઉતનેમે, આયા હય જુલ્ફે ખોલ કર,
દેખ જિસકો દિલ મેરા, અબ તક હય પેચોતાબમે.—ખાંમ.
ક્યા કહું મંચ કેસા, ગુનચાદહન વ્હો ગુલખદન,
દેખ જિસકે રૂખકો ગુલચીં, ફેંક દે ગુલઆબમે.—ખાંમ.
જલ્દ કહે દો કૌન થા વ્હો, તા મિલૂં મંચ ઉસ્સે જ,
તાબ ઉસકી દૂરીકી, નહિં હય દિલે ખેતાબમે.—ખાંમ.

ભયરવી—ડુંભરી.—સમઝ મન સમજીને લાગ સુધરવા.—યહે તર્જ.

શાજી—

નહીં કોઈ કુદરતકો પચ્છાંને માંધ, ખાતેં ખુદકી ખુદા જાને માંધ.—નહીં.
ગમખકા હાલ કહેગા નહીં વ્હો, જે અલ્લાહકો માંને માંધ,
દેંગે ખબર હમ ચારકો તેરે, લગી ક્યું તુ ગમ ખાંને માંધ.—નહીં.

[તસકિન દેકર જાનાં દુરવેશાંને જશઆરકા
ઔર હોશો હવાસ ખોના હીર દિલઅજગારકા.]

બાબ પહેલા—પરદા ચૌથા.

રાસ્તા.

[મુનાજાત કરતે હુવે આનાં રાંઝાકા બરાએ
ઘરિકે હકીકી.]

બરહુસ—ગજલ.—ચમને કુચએ જાનાંસે સદા—પહે તજ.

રાંઝા—

એ હિંજબાનાં દર આ અજદરે કાશાનએમાં,
કેકસે નેસ્ત બજૂજ દહેં તો દર ખાનએમાં.—એ હિંજબાનાં.
ફિત્તઅંગેજ મશો, કાકુલે મુશકી મુકશા,
તામે જન્જર ન દારદ દિલે દિવાનએમાં.—એ હિંજબાનાં.
બા અહદ દર લહદે તંગ બગો એમકે દોસ્ત,
આશનાં એમ તુછ ગએરે તો બેગાનએમાં.—એ હિંજબાનાં.
ગર નકીર આયદો પુરસદ કે બગા રખેતો કિસ્ત ?
ગોયમ આંકસ કે રખુદ ધં દિલે દિવાનએમાં.—એ હિંજબાનાં.
મુરગે બાગે મલકુતેમ દરીં દયરે ખરાબ,
મી શવદ તુરે તજલાએ ખુદા દાંનએમાં.—એ હિંજબાનાં.
મુનકિરે આરએમાં ગો કે બમાં અરબદા કદ,
તાબ મહશર શુનવદ આરએ મસ્તાનએમાં.—એ હિંજબાનાં.

[આનાં દુરવેશોંકા મઅશકે હકીકીસે દિલ
લગાએ હુવે.]

સિંધડા—આનાંની પત રાખ પ્રભુ તહારા—પહે તજ.

સબ ફકીર.—શુમાર દમ દમકા, રખો તુમ, શુમાર દમદમકા—શુમાર.

એ યાદે મૈલા જાતા ચહ જો દમ, દમ હમ એ દમકા—રખો.

ફાંતીરે ફાંતી ય્હે કારખાનાં, સારે આલમકા.—રખો.

દારાં રહા ય્હાં ન રહનાં હુવા હય, સિકંદરો જમકા.—રખો.

આફિલ હો તો ન દિલકો કર ધર, દુન્યાકે ગમકા.—રખો.

[રાંઝાકા શાજીકે પ્હેરનકી દામનપર ખોસા

લેનાં, ઔર દુઆકે લિયે અજર્ કરનાં.]

ભયરવી—હું મરી.—અરે કહાં પાળિં કહાં પાળિં યાર.—ય્હે તજ્જી.

રાંઝા—

અરે મંચ હું નાંમે ખુદા પર નિસાર.—અરે.

ખાસાંને ખાલિક દોઆ મેરે હકમે, કરનાં હો તા ખેડા પાર.—અરે.

જીલા કલિયાન—ઓ હુસી નિલ.—ય્હે તજ્જી.

સખકકિર } ભલા, ભલા, ભલા, હો તેરા નિત ભલા,
શાજી. } ફકીર મિલકે સારે તુઝકો દેતે હંચ દોઆ.—ભલા.

„ સુન એક સુનાંતે હંચ અચ રાંઝા તુઝકો હમ ખખર,
હંચ ખાલ ચોચક એક સિયાલેમે જો નામેવર.—ભલા.

„ ઉસીકી ખેટી હય હુસીનો મ્હા જખીન હીર,
મગર વ્હો તેરે દાંમે જુલ્હમે હુવી અસીર.—ભલા.

„ વ્હો સાદીક આશક હય તેરી, હો ઉસપ તુ નિસાર,
જમાંનેમે તા નાંમ દોનોકા હો ખરકાર.—ભલા.

„ લે દેખ શકલ ઉસકી, જલ્દ ખો દે અપને હોશ,
તા જીસ્ત તુઝકો ધરકકા મુખારક હોવે જોશ.—ભલા.

[ધજ્જાર હાનાં દુરવેશોંકી કરાંમતસે હીરકા,
ઔર ગશ ખા કર ગીરનાં રાંઝા દિલગીરકા]

પીહુ—હું મરી.—ટોપીવાલે સાવરીયા.—ય્હે તજ્જી.

હીર—

હું મંચ ખાવરી તેહારી, ઓ રાંઝા મેરે, મારી તુંને પ્રેમ કટારી-હું મંચ.

જાંડકે સુખ તોરી પીતમે ખ્યારે, મંચ તો હો ગષ્ટ દુખિયારી.—ઓ રાંઝા.

રાધાસા દે માંન આ કર મોહે, મેરે સાંમ ખેહારી—ઓ રાંઝા.

[પેશીદા હોના હીર ગુલે ગુલખરકા ઔર
હોશમે આનાં રાંઝા ખુલખુલે ખરકા]

શલા—ગજલ.—ઇસ્ક દિલકો લગા દિયા કિસને—ચ્હે તજ .

રાંઝા—દુ'ડેંગે હમ કહાં તુમ્હે જા કર,
 છુપ ગએ તુમ તો શકલ દિખલા કર.
 ગુલ્ફે પેચાં દિખાકે કુસ્તા કિયા,
 મારા મુજને પેચમે લા કર.—દુ'ડેંગે.
 મંચને સમઝા ઉસે હિલાલે ઇદ,
 તેગ કાતિલ જે આયા ચમકા કર.—દુ'ડેંગે.
 બિન તેરે જાન મેરી જાતી હય,
 લે મસીહા ખખર મેરી આ કર.—દુ'ડેંગે.
 કયું ન ખીચે બલા તુ તેગે સિતમ,
 મુઝકો ફગળેમે ઇસ્કકે પા કર.—દુ'ડેંગે.
 નકદ જાં અપની મંચ કરંગા નિસાર,
 દરે દૌલત પ આપકે આ કર.—દુ'ડેંગે.
 શમ્આર તૂ હુવા હય રૈનકે બજમ,
 અપનાં પરવાનાં મુઝકો જાંનાં કર.—દુ'ડેંગે.
 [જાંના તલાશે યારમે રાંઝાકા.]

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવા.

દીવાંનખાનાં.

[બેફારી કરતે હુવે દાખિલ હોના હીરકા.]

કાફી—ગજલ.—કોઇ કહો ક્યા વ્હો મેરે યારકો.—ચ્હે તજ .

હીર—દિલ તો મંચ દે ચુકી બસ જાંન હય જાંનાં બાકી,
 ઇસ્કેલી દેનેકા, અરમાન હય જાંના બાકી.—દિલ તો.
 સયરસે સારી જહાંકે, તો હુવી હય સેરી,
 અબ તેરે કુચેકાહી ખ્યાંન હય જાંનાં બાકી.—દિલ તો.

કુફો ઇસલામ તેરે કાકુલો રખને લુટા,
 ન ધરમ બાફી ન ઇમાન હય જાના બાફી.—દિલ તો.
 ન તો ખુદ આતે હો તુમ ઔર બુલાતે હો મુઝે,
 ક્યા મેરે જીનેકા સાંમાંન હય જાનાં બાફી—દિલતો.
 યહે તો મુમકિ નહીં નહીં છોડ દૂંમય તેરા ખિયાલ,
 જબ તલક તનમે મેરે જાન હય જાનાં બાફી—દિલ તો.

પીલુ—કુંમરી.—રાત બગીચોંમે બાલમ.—યહે તજ્જી.

સહેલિયાં—

આજ હમરે અય બહેનાં, હય યહે મનસે, જાવે ગુલશનમે.—આજ.
 ફાગનકો માંસ અબ બચકો સખીરી, ફૂલ લગે ખિલતે બનબનમે,—આજ.

કાફી હોરી—બારામાંસી.—સાંમ મોસે ચોરી લગાઇ.—યહે તજ્જી.

હીર.—

નહીં કાબુમે દિલ હમારા, જલે ગુલશન તુમારા.—નહીં.
 ફાગન માંસમે જોડા બસંતી, સખિયોંકો હય ગવારા,
 યહાં કુદરતી જદ્દ રંગ હો રહા હય, પિયા બિન મેરે તનકા સારા.—નહીં.
 ચયતકે મહિનેમે હરએક બશરને, લિબાસ હય પુરાંના ઉતારા,
 સાજાંન બિન સખિયોં સિન્ગાર મુઝકો, હરગીઝ નહીં હય ગવારા.—નહીં.
 હુવી માહે બયસાબકી જબકે આંમદ, તો ક્યા જોર ગરમીને મારા,
 થી આગ પીતકી ઔર તીસપ ગરમી, મેરા જલ ગયા જીરમ સારા.—નહીં.
 જેદકે માસમે બેહો લડકી હય આગ, નહીં કહનેકા જિસકે યારા,
 દિનકી તપીશસે હય ખુરશીદકો તપ, બચે આદમી ક્યા બિચારા.—નહીં.
 આસાડમે બેહો આએ ધીર ધીરકે બાદલ, જમાના હુવા સદ્દ સારા,
 પિયા બિન લગી બહેને યું મેરી આંખે, કે આહસંત અબ્બ પુકારા.—નહીં.
 સાવનમે સખિયાં હિંડોલે ચહડી હય, મેરા હિલ અયા દિલ દુખિયારા,
 બાદોંકાબી માંસ મંચને પિયા બિન, રો, રો, કે સારા ગુબારા.—નહીં.

કુંવારમે ફે, ફે, બોલે કાચલિયાં, પી, પી, પપૈયા પુકારા,
મંચ સમઝી કાતકમે આ જાએગે પી, ગયા મૌસમ બિરખાકા સારા—નહીં.
ન આધનમેભી આએ વ્હો મેરે જાંની, પોસભી યુંહી સિધારા,
માંધમે પટકી બહોત સરપ ઉન્કા, ન હાસિલ હુવા હય નજારા.—નહીં.
[હીરકા એઅખત્યાર રોનાં.]

ખમાચ હુંબરી—દરસન બીન અંખીયાં—ચ્હે તજ્જ.

સહેલિયાં—

રોનાં ચ્હે ભલા દિનો રયન નહીં, દિનો રયેન નહીં બહા નયન નહીં—રોનાં.
સયર બગીચેકી કર મોરી બ્હેનાં, હોગા મનવા તોરા એચયન નહીં—રોનાં
[હીરકા ઇજતેરાખ કરતે હુવે સહેલિયોંકે સાત
જાનાં.]

બાબ પહેલા—પરદા છઠ્ઠા.

બાગ.

[દાખિલ હોનાં રાંઝાકા ફિરાકે યારમે શોરા
કુચાં કરતે હુવે]

પીલુ—લાવની.—કાંમ નહીં તેરા અય મેરી જાન—ચ્હે તજ્જ.

રાઝા—કરં કયા તુઝકો અય બાદે બહાર,
આગ લગે ગુલો ગુલશનકો, જો પાસ ન હોવે યાર—કરં.
આઈ બસંતો ફુલે ટેસ, ખિલે કંવલકે ફુલ,
ભંવરતો સારે શાદ હુવે, પર દિલ હય મેરા મલૂલ,
ગુલોસે બુલબુલકો હય ખાર—આગ.

લહેરાતા હય સખળ, ચશમેં સારે હયં પૂર આળ,
હર શજરકી દેખ ફિળ, હય દિલ મેરા ખેતાળ,
નહીં મેરે પહેલૂમે દિલદાર—

આગ.

નારગિસે શોહલા દેખ, ઉસકી આતી હય આંખે યાદ,
બદ્ કર ઉન આંખોનેહી, ક્રિયા મુઝે બરબાદ,
હુવા હું ઉસ્સે મંચ ખીમાર—

આગ.

સુખ્યલ મુઝસા કયું, તેરા હય પરેશાં હાલ,
તને ક્યા ઉસ ગુલકે દેખે, કાલે કાલે બાલ,
કયું મુઝસી ગમકી હય તુઝ પર માંર—

આગ.

[રાંઝાકા ફિરાકે યારમે સયર કરતે કરતે
બાગકે અંદર જાના—હીરકા કલિયેં ચુન્તે
ચુન્તે આના.]

કલિયાન—કુંમરી.—યા લંગરવા ચતર સુગર—યહે તજ્જ.

હીર—

ચૂન ચૂન કલિયાં, ઘાડ્યાં, ટલિયાં—સૈયાં ન આઝે મંચ તલમલિયાં.—ચૂન.
ઘરમાં નહીં લાગે જીયરા—સયરે ચમનકો હમ ચલિયાં,
ફોલોમેલી વાકી બાસ ન આઇ,—હાત બહોતલી હમ મલિયાં—ચૂન,
સગરે બગીચેમે સબિયન મિલકે,—કરતી હંચ અબ રંગ રલિયાં,
સખસે એકેલી કયું ન વહે હોવે,—બિરહ અગનસે જો જલિયાં—ચૂન.

[રાંઝાકા આનાં ઔર હીરકી સૂરત દેખ કર
ખેહોશ હો જાનાં—હીરકા ઉસ હસીન
જવાંનકો દેખ કર તલતુક ફરમાનાં.]

મુખપ્રમસ.

હીર—કૌન હય ? ક્યા યહે ફલક પરસે ઉતર આયા કુમર !

દિનકો કયું નિકલે કુમર ! યહે તો હય મહેરે અનવર.

[હીરકા બ ગૌર રાંઝાકો દેખ કર.]

C

લે ગયા દિલ જો મેરા મ્હેતો હય વોહી દિલબર,
લીલ્લીલીલ હમ્દ શમે ગમને ઉઠવા બિસતર,
મરહુમા તાલમે બેદાર મુબારક હો સહર.

[હીરકા રાંઝાકે સરકો જાનું પર લેકરે
બલાએ લેનાં.]

કયું ન સર જાનું પ રખકે હું બલાએ હરબાર,
કિસકો ઐસા ન પસન્દ આએગા કહિયે દિલદાર.
જુલ્ફ સુમ્બુલસી હય ઐર પૂલસે ઇસકે રખસાર,
સર્વ ફદ સેબી જકન ગુનયા દહન હય મેરા યાર,
ઇસકે નકશે પ તસદ્દુક કરે સારા ગુલબાર.

[રાંઝાકા હોશમે આના, ઐર હીરકા શરમાકે
ઉઠ જાનાં.]

રાંઝા—તુને બેહોશ દિખા શકલ મુઝે યાર કિયા
ફિર લિયા સર મેરા જાનું પ બહોત પ્યાર કિયા,
ઐર ખુલી આંખ તો તુને વંહી ઇન્કાર કિયા,
બેખુદી પરહી જો લુલ્હ ઇતનાં અય દિરદાર કિયા.
તો લે બેહોશીને ઐર મુઝકો ગિરફતાર કિયા,
[રાંઝાકા ફિર બેહોશ હોકર થોરી દેરમે
હોશમે આનાં.]

સુ દ સ

ગશતો આયા મુઝે કયું લેતા નહીં મેરી ખબર ?
ગશતો આયા મુઝે લે ફિરબી મેરા જાતું પ સર ?
ગશતો આયા મુઝે કયું દૂર ખડે હો દિલબર ?
ગશતો આયા મુઝે ફિર મ્હેરકી કિજેગા નજર ?
મંય બલાએ હું તેરી આ મંય તુઝે પ્યાર કરે,
માને ગર બાત તો મિજત તેરી સૌ બાર કરે.

અબિયાત.

હીર—અય સાહિબ જરા હોશમે આઇએ,
ન ઇતનેબી તો જોશમે આઇએ.

ચહે કરતે હો તુમ કૈસે હમસે કલાંમ ?
કયા અપનાં સમઝ રખ્યા હય હમકો રાંમ ?
સમઝ કર બહોત તુમકો બેકસ ગરીબ,
હુવે આપકે દદકે હમ તખીબ,
તો બસ આપને પાંવ ફયલા દિએ,
તસબ્બર હમે અપના આશક કિયે.
ન આંખે લડાવો ચલો દૂર હો,
મંચ સમઝી કે તુમ ગયરતે દૂર હો.

રાઝાં—હય બેહોશી અચ્છી હમે હોશસે,
ફકીરોંકો કયા કાંમ હય બેશસે.
સમઝતે હો આપ અપનેકો રશકે દૂર,
મેરે કયું હો આશકે બલા ફિર દૂજૂર,
બને હો તખીબહી હમારે અગર,
તો કીજે દવા મેરી રશકે કુમર,
તુમહારી મોહબ્બતકા ખીમાર હું,
તુમહીસે દવાકા તલબગાર હું.

કાલિંગડા—લાવની—સુરતકી પનિયારન કયા બની.—ચહે તજ.

હીર—

ભુરા હય કાંમ મોહબ્બતકા, ન લે તુ નામ મોહબ્બતકા—ભુરા.
રાહે મોહબ્બતમે કદમ જિસનં રખ્યા અય યાર,
બાકે અપની ઇજજતો દુરમત હુવા જલીલો ખવાર,
હય ચહે ઇનઆંમ મોહબ્બતકા.— ન લે.

રાંઝા—

આશકને જબ ઇસ્કુકી રહમે રખ્યા કદમ અય જાનં,
ઇજજતો દુરમતકા નહીં ફિર રેહતા ઉસકો ખ્યાનં,
પિયા મંચને જામ મોહબ્બતકા, કઈં નિત કામ મોહબ્બતકા—ભુરા.

હીર—

માન અરે તુ માનં, પડ મત ઇસ્કુકે પાલે માનં,
વંહો બલા હય ઇસ્કુકે જિસને લાખોંકી લી જાનં,
હય ચહે અંજમ મોહબ્બતકા.— ન લે.

રાંઝા—

આશકને મ્હાશકસે, કય પ્યારી કી હય જાન,

એક જ કયા લાખ હો તો, યાર પર ફરખાન,

હય છે ઇસલામ મોહબ્બતકા કરં નિત કામ મોહબ્બતકા—ખુરા.

અરહુન્સ—ગરબી.—ઇધર ન જાના ઇધર ન જાના.—એ તજ.

હીર—હય કૌન દેસકા તુ બસૌયા, ઔર કયા તેરા નામરી,
કૌન હય તેર માંત પીતા, ઔર કયા હય તેરા કાંમ,
હાલ તુ કહેદે સારા.— હય.

રાંઝા—તખ્તે હજારેકા હાં બાસી, રાંઝા હય મેરા નામરી,
માત પિતા હય જમીંદાર મેરે, જમીંદારી હય મેરા કાંમદ,
હાલ સુન લે હમારા.— તખ્તે.

હીર—તખ્તે હજાર છોડકે તૂને, બસૌયા કયું અંગસિયાલરી.
કિસીક ખાતિર સહે કર ઇતના, આયા હય રંજે મલાલ,
હાલ તૂ કહેદે સારા,— હય.

રાંઝા—જંગલકો છોડકે ગુલકે લિયે, દેખા બુલબુલને ગુલજારરી,
તેરે લિયે યુહી છોડા મંચને, અપનાં અય પ્યારી દયાર,
હાલ સુન લે હમારા.— તખ્તે.

હીર—સારે ગુજરકી જાતકા, હય મેરા પિદર સરદારરી,
ચોચક હય નામ ઉસકા, બહો પલમે, કર દેગા તુઝકો ખવાર,
હાલ તૂ કહેદે સારા.— હય.

રાંઝા—તેરે પિદરસે હાં લાખ ચોચક, ખૌંફ નહીં મુઝકો જાનરી,
દુન્યામેં ગર ખૌંફ હય તો હય તેરા. મુઝકો પ્યારી માંન,
હાલ સુન લે હમારા.— તખ્તે.

અભિયાત.

હીર—છોડકે અંગસિયાલ તૂ તખ્તે હજારાકો સિધાર,
વર્ત ગુજર ડાલેગે અય રાંઝા બેશક તુઝકો માંર.

રાંઝા—જાન હય તૂ, ઔર તન મંચ, જબ બુદા હો તનસે જાન,
ફિર રહા કયા મરનેમે બાકી, અય પિયારી કર બયાન ?

[દોળાનું બચક કર રાંઝાકા હીરસે હાલ
અજ કરનાં]

છાંઝોટી—ગજલ.—બહાર આઇ હય ભરદે બાદએ—એ તજ.

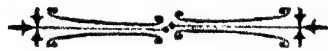
રાંઝા—ન આશક તેરા તુઝસે સર બુતે બેપીર ફેરેગા.

ગલે પરબી મેરે કાઈ અગર શમશીર ફેરેગા.—ન આશક

અય શાહે દૂરન તુઝકો નજ તો કરતા હું મય લેકિન,
 ચેહી ડર હય કે તૂ વાપસ દિલે દિલગીર ફેરેગા—ન આશક.
 અય ભુત અપનાં પુઝરી કય લલા તુ મુઝકો જાનેગા.
 ખુદા કિસ રોજ મુઝ કમળખતકી તકદીર ફેરેગા—ન આશક.
 ત્યાજબુલ હય અસર દિલપર નહીં તેરેહી હોતા હય,
 ન મેરી આહુતી પથ્થરભીતો તાસીર ફેરેગા—ન આશક.
 ન કોઈ વજહ મેરી જાંદગીતી હોગી ફિર બાકી
 અગર મેરેસે તુ મુંહ અય મહે તન વીર ફેરેગા—ન આશક.
 [હીરકા હાત પકડ કર રાઝાંકો ઉઠાના ઔર
 ઉરસે બગલગીર કરના.]

લયરવી—હું મરી—મંચતો સેજરીયાંપે ભુલી—ચ્હે તજ.
 હીર—તુઝપર જાંતેં દિલકો હમને નિસાર કિયેરે,—તુઝપર.
 અએ મેરે રાંઝન અપને ગલેકા,
 પીયા ખારે હમને તુઝકો હાર કિયેરે.—તુઝપર.
 લે જાવે તોહે અપને પિતા પાસ,
 અબતો ચ્હે બહાંના અય યાર કિયેરે.—તુઝપર.
 ગવે ચરાને રાખેંગે તોહે,
 તુઝસે મિલનેકા ચેહી કાર કિયેરે.—તુઝપર.
 [જાનાં દોનું આશકો મ્યાશકકા,]

બાબ પહેલા—પરદા સાતવા.

દીવાનખાંના.

[હીરકા શિકાયત કરતે હુવે આનાં હીરકે
 ચચાજાદે સયદાકા,]

ઝિન્જોટી—મુસ્તજાદ.—ઇસ ઇશ્કને યારો મુઝે.—ચ્હે તજ.

સયદા—

ઇસ ઇશ્કમે અફસોસ હમ આરામસે છુટે—હંચ રંજમે હરઆંન,
 દિવાને બને દુન્યાંકે કુલ કાંમસે છુટે—રહતે હંચ પરેશાંન.—ઇસ.
 અપનાં હમે જિસ રોજસે ઉસ ભુતને કીય રાંમ—ગદિલ હંચ ખુદાસે,
 શાંમિલ હુવે હંચ કુશમે ઇસલાંમસે છુટે—ખો દીન ઔર ઇમાંન.—ઇસ.

કયું હીર હમારા તુએ ઇન્કાર હય જાલિમ—હમ ઇશ્કમે તેરે,
અફસોસકે નાંયસસે ઔર નામસે છુટે—રસવા હુવે અય જાનન.—ઇસ.

[આનાં ચોચક પિદરે હીરકા ખરાએ તસકીને
સયદા ખિરાદરજાદએ ખુદ.]

ખમાંચ—દિલ્લી રંગતકી લાવની—એકજવાબ હમને દેખયા—એહે તજર્.

ચોચક—

અએ મેરે લાઇ કે બાગકે ગુલ, કયું એહેરા તેરા મુરઝાયા,—અય.
ખ્યાન કરનાં તુઝકો ગમ હય કેસા પેશ આયા.

સયદા—

ચયા મંચ શરમાતા હું છ તુમસે, કહું કયા અપનાં મંચ તુમસે હાલ,
કે મેરે દિલ પર, હય એહે કીસ લિયે ઇસ ફદર મલાલ.—અયા.
તુમ્હારે ગુલશનમે હીર પ્યારી ખિલી હય ઇન રોજે જયું ગોલાખ,
ખના દો બુલબુલ, એહે ગુલકા મુઝકો અય આલી જનાંખ.—તુમ્હારે.

ચોચક—

ચેહી હય અરમાન અગર પિયારે, તો વોબી દિન હય ફરીખ આયા,
લલા તું ઇતના, અય નૂરે બસર કયું હય વખરાયા,—ચેહી.

[રાઝાકોં ચરવાએકે લીબાસમે લેકર હીરકા
દાખિલ હોનાં.]

પરજ—તિલાના.—એલલી એલલી એલુમ એલાયા લા—એહે તજર્.

પ્યારે પીતા અજર્ મોરી સુન લો.
એહે સયલાંની, ગયાંની, નૌકર રહને આયા હાલ રાખો ઇસકો.—પ્યારે.
ખનકા બસીયા હેકે રહેગા, હય બડા ચાતુર આની.
રખવાલી ગવોંકી કરેગા, ઇમાની હય ઇમાની.—એહે સયલાંની.

કાલિંગડા—હુંખરી.—નન્દિયાલો હમારે સંગ ચલો.—એહે તજર્.

ચોચક—

કહના અય બેટી હમને માનાં તોરા.
ગવોંકા જંગલા; તોહે દિખાવું, સાથ હમારે આ સયલાંની આ.—કહેના.

[લેજનાં ચોચકકા રાંઝકો અપને સાત ખરાએ
મોહફેજતે ગવાં, ઔર પોંશીદા હોકર
હીરકી બાતેં સુનાં સયદાકા.]

બરહુન્સ—ગરબા—ચીલમ ભરત મેરી—યહે તજ્જી.

હીર—

અય સખિયોં જિરકે લિયે થી મંય બેકલ, ચેહી થા બહે મેરા યાર રે,
બર લાખ ખાલિકને મેરી મુરાદ, પાયા હય દિલને ફરાર રે.—અય.
પકવાંન અચ્છે અચ્છે પકા કર લે જાગિં મંય ઉસકે પાસ રે,
ચેહી બહાને બસ રોજ ઉસકા, દેખા કરં દીદાર રે.—અય.

[સહેલિયોંકે સાત હીરકા જાના ઔર
સયદાકા નિકલ આનાં.]

દેસ—ડુંભરી.—ચાહે સયાં માર ગલો યારી—યહે તજ્જી.

સયદા—છોડ મોહે ઔરસે કયું યારી કરી હીરને.—છોડ.

પીતમકે લાયક મંય થા ધસિકે,
રીત સખ જગસે કયું ન્યારી કરી હીરને.—છોડ.

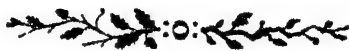
વાંકે ચચકા હાં પૂત જાંદ મોહે,
પીત રાહ ચલતેકા યારી કરી હીરને.—છોડ.

બનકે ફકીર મંય માંગ લાગિં પકવાંન,
બેજને જો ઉસકે તૈયારી કરી હીરને.—છોડ.

પીતાંકા ફિર ઉસકે લાકે દિખાઉં,
ગઉ ચરાનેવાલેસે દિલદારી કરી હીરને.—છોડ.

[રવાંના હોનાં સયદાકા સુએ દસ્તે રાજા.]

બાબ પહેલા—પરદા આઠવા.

જંગલ.

[રાંઝાકા ગાએ ચરાનાં ઔર હીરકે ફિરાકમે
તલમલાનાં]

બરહુન્સ—લાવની.—બેદરદી દગા તેરે દીલકા—યહે નજ્જી.

રાંઝા—

દરિયા ધસિકા હય બે પાયાં, ધસમે લાખોને મારા સર,
ના ઝૂજત ગોતે ખાએ હંય, પાયા ન કિનારા મગર.—દરિયા.

સપ્ત ઉલકતકા હય તુફાન, બહરે આલમે અય યાર,
 નિસકી કીસ્તીએ જાંકા ધસકી, હવા લગી એક ખાર.
 નહીં ધસ દરિયાસે હોતી, કબી હરગીજ ફિર બેહો પાર,
 સિવા મલકીલ મૈતકે નાખુદ ધસકા નહીં જનહાર.
 ધસી દરિયામે મેરી કિસ્તી, હાય ! ખાતી હય ચક્કર,
 ના જસ્ત ગોતે ખાએ હંય, પાયા ન કિનારા મગર—દરિયા.
 [એક ખવાસકા તઆમ લેકર આનાં ખરાએ રાજાં]

અયત.

સહેલી—કહા હીરને તુઝકો બાદ અજ સલામ,
 અય રાંઝા એ કરનાં તનાવિલ તઆમ.

[રાંઝાકા ખાંના લે કર શુકે દિલદાર
 બળ લાનાં]

રૂખાઈ.

રાંઝા—અહ દિલે દીવાંતે લે એ હદિયે દિલદાર હય,
 વાસ્તે તેરે એ જંગલ ખુલ્લકા ગુલગર હય.
 યાદ અજરૂએ કરમ મુઝકો કિયા હય યારને,
 શુકકા વાજિખ મેરે પર સિજદા અખ હરખાર હય.

[આનાં સયદાકા ફફીરી લિખાખમે બહરે ગદાઇ.]

ખરહન્સ—ગૂજલ.—આજકા એ દિન હય—એ તર્જ.

સયદા—હો તેરા લલા, તેરા લલા, અય મેરે દાતા,
 ભુકા હય ફફીર, અખ ધસે તૂ કુચ્ચ હય ખિલાતા—હો.
 દે વાસ્તે અલ્લાહકે, કુચ્છ ખાંનાં મુઝે તૂ,
 કર નેકી, કે હક નેકીકા, જન્યે નહીં જાતા—હો.

મજકૂર તર્જ.

રાંઝા—હય નામ પર અલ્લાહકે, કુરખાંન મેરી જાન,
 જો ચાહે સો લે હાજિર હય, હરઆંન મેરી જાન—હય.
 ખાંનાં તો હય કયા ચીજ, અય મકૂબૂલ ખુદાકે,
 તુ માંગે તો હું તુઝકો, અય જશાંન મેરી જાન—હય.

[દેના રાંઝાકા ખાંના સયદાકો નામે
 પરવરદીગાર પર, ઔર હીરકા
 આંનકર સયદાકો ખેઆનનાં.]

અભિયાત.

હીર—કહાં જતા હય તૂ અરે બદ સિદ્ધાત,
મંચ સમજી તેરે મઠ્ઠી વારિદાત.
અગર અબસે એસા કીયાં તૂને કાંમ,
તો બસ કાંમહી તેરા હોગા તમામ.

[હીરકા ખાંના છીનકે તમાંચા મારનાં,
ઐર સયદાકા શિતાંખીસે લાગ જનાં]

રાંઝા—જો એક મિસકાં ન બેકસ હો, લલા ઉસ પર જદા કેસી ?
તુહારે મુલકી હય ચાલ, યે અય દિલરૂખા કેસી ?

હીર—જો એક મઠ્ઠાર મૂજ હો, લલા ઉસ પર અતા કેસી ?
અતા જિસ પર કરે હમ, વેહો કરે હમસે દગા કેસી ?

રાંઝા—દગા ક્યા વેહો ગદા બેકસ, લલા અય ગુલબદન જાને,
મગર જલિમ હો તુમ, હમને તુહારા સખ ચલન જાને.

હીર—હો તુમ જંગલી નહીં કુચ્છ શેહરકા અબ તક ચલહન જાને,
ગદા નહિં થા, વેહો થા સયદા, અબ અય રશ કે ચમન જાને ?

રાંઝા—ચચગદાં તુહારા સયદા હો કર, બીકકો આયા,
નહીં કુચ્છ બેદ ઇસકા મંચને અય ગુનચાદહન પાયા.

હીર—બહાંના બીકકા થા પર, થા ઉસકા મઠ્ઠી દીગર,
કે તુમસે ફિર કબી ઇસ જા, ન મિલને પાઊં અય દિલબર.

રાંઝા—કરો અબ જુકપરહી ઉસકે દયાનત અય ગુલે ગુલજાર,
જુદાઇ હમસે જો ડાલે, ખુદાકી ઉસપે હોવે માર.

[બગલગીર હોનાં દોનૂકા.]

માંડ ગરબા.—રંગીલી રણીયામની—એ તજ.

હીર-રાંઝા—આંખોને તેરે મોહેની કી ધાર મેરે પર,

રાંઝા—અબજને તેરી મારી હય તલવાર મેરે પર.—આં.

હીર—હસ્ત વેહો કિસ કામકારે, જિસમે નહીં વદા,

રાંઝા—ફૂલ જો હોવે નાંમકારે, ખૂન દે તો ક્યા ?

હીર-રાંઝા—હરગિજ એ ગુમાં કરનાં ન જનહાર મેરે પર.—આં.

હીર—તુ હય યહાં તો પ્યારે મેરે, જંગલ હય ગુલજાર,

રાંઝા—ભાવે કિસકો સીવા તેરે હૂર ઐર બનહાર,

હીર-રાંઝા—રખ્યા કરો નીત એસાહી તુમ પ્યાર-મેરે પર.—આં.

હીર—મંચ તો બંદી હુરે તેરી તૂ મેરા સરદાર,
રાંઝા—તૂ હય આકા ખારી, મંચ હું તાજ-એદાર,
હીર—રાંઝા—ઐસીહી રહો કરતે નજર યાર મેરે પર.—આંખોને.

[રાતકે વક્ત સયદાકા ચોચકકો સાથ લેકર
જંગલમે આનાં, ઐર ફાંતુસસે હીરકે
પયરપર રાંઝાને મિલતસે જો સર
રખ્યા હય વહો દિખલાનાં]

તમામ હુવા બાબ પહેલા.

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા

મહલ.

બિલાવલ—ગજલ.—અદાએં તેરી યહે જાદૂ ભરી—યહે તજ.

હીર—મરીજે ઇસ્કકા હોગી શકા કેસી,
તબીબોં કર રહેં હો તુમ દવા કેસી ?—મરીજે.
ચમનસે આશિયાં જુલજુલકા ફેંકા દૂર.
યહે કીય અય બાગબાં તુને જાકા કેસી ?—મરીજે.
ન કહતીથી તુ મત પડ ઇસ્કકે પાલે,
અય દિલ તૂને મુસીબત કયું સહા કેસી ?—મરીજે.
પિદર સયદાસે મેરી કરતા હય શાદી,
હો જુલજુલ જાગ પર કહિયે ફિદા કેસી ?—મરીજે.
અય રાંઝા તુઝસે મિલનેકી તો સદ અદસોસ,
સમન શરત નિકાલેગા ખુદા કેસી—મરીજે.

[આનાં ચોચકા હીરકો સમજાકે,]

અબિયાત.

ચોચક—શાદી તેરી સયદાસે હોતી હય બેટી શાદ હો,
અબ તેરે દિલસે ન કયું રંજો આલમ બરાબાદ હો.

હીર—જખસે રાંઝા દિલમેં બચઠા, તખસે શાદી મર ગઇ,
ગમ બસા હય, ઐર ખુશી, વાલિદ અદમકે ગર ગઇ.

ચાચક—બકતી હય ક્યા ? થાંમ મુંહકો, હીર કર કુચ્છ ધ્યાન તૂ,
એક ગુલામ અદનાં હય રાંઝા, ઉસ પ હય ફર્યાન તુ ?
જીલા ગુજલ.—સમ્બાલો તેગે અદાકો.—યહે તજ્જ.

હીર—પિદર બ્હો માહકે શાયાં હય, યહે કલામ નહીં,
જો શાહે દૂસ્ત્ર હય કહનાં ઉસે ગુલામ નહીં.—પિદર.
હય એક મરતબા, શાહો ગદાકા ઉલફતમે,
કિયા તુમને સુરરએ યુસુફ ખડા તમામ નહીં.—પિદર.
કહો થા કિસ લિયે માહમુદશાહ, ગુલામે અયાજ ?
ક્યા લાખોં મિસલે અયાજ, ઉસકે થે ગુલામ નહીં ?—પિદર.
અજલસે કુસ્તએ રાંઝા હું અય પીદર, મંય કુચ્છ,
લકૂ લગાકે શહીદોંમે કરતી નાંમ નહીં.—પિદર.

અભિયાત.

ચાચક—બ્હો જમીદાર, હમ ગુજર હંય, કૌમ ગયરો નાંમ ગયર,
મુલક ઉસકા ગયર, ઉસકા ઔર હમારા કાંમ ગયર.
તીરપ બ્હો મુફલીસ હય, ઔર સયદા ગની કહેલાતા હય,
ધર ગનીકે આદમી રાહત હમેશાં પાતા હય,

હીર—બ્હો ગની પૈસેસે હય, ઔર દૂસ્ત્રસે રાંઝા ગની,
ક્યા અજબ ? જો કલહી મુફલિસ હોવે પૈસેકા ગની.
પરસુ જો સરદાર થે બ્હો માંગતે હંય બીક આજ,
હીકરા હય હાતમે ઉન્કે, થા જીન્કે સરપે તાજ.
દૂસ્ત્રકી દૌલતકે આગે, માંલો દૌલત કુચ્છ નહીં,
પૈસેકે આશક હંય જો, ઉન્કો શરાફત કુચ્છ નહીં.

ખમાંચ હુમરી.—આવત મોરેરી—યહે તજ્જ.

ચાચક—માંને નાલીરી, કાહેરી, જુરો ચલન છોડ,
સીધી ચાલ એખત્યાર નાહી કરત તુરી.—માંને
નાંહી નાંહી અબ છોડ તુ લાજ, માન કહા મોરા,
હો ન જિદ્દીરી,—મત હુખો તુ મેરા નાંમ,
માન પાત મોરી આ હટીલીરી—કાહેરી

[દાખિલ હોનાં સયદાકા બેવકુફેંકી તરફ]

લયરવી—હુમરી.—અબ ન બજવો શાંમ—યહે તજ્જ.

સયદા—ઓ ચચા કીયા વૈસાહી મંયને કાંમ, કહા જૈસારે,—કીયા.

રાંઝાકો મારેકે વહાંસે નિકાલા,
છીન લી ગાએ તમામ, કહા જૈસારે.—કીયા.
[ગશ ખા કર ગીરના હીરકા]

અખિયાત.

ચાચક—[વખરાકર] અરે સયદા જલ્દીસે લે આ ગુલાબ,
કે હય હાલ ઇસકા નેહાયત ખરાબ.
સયદા—ખહોત ખૂબ સાહિબ લો યહે મંચ ચલા,
[ખુદસે] મેરી દેખ કર શકલ ગશ આ ગયા.
[ગુલાબ લેને જાનાં સયદાકા]

ચાચક—યહે લડકીકો દીવાનપન હો ગયા.
કરે કયા ઇલાજ હાએ! મંચ અય ખુદા.
[દાખિલ હોના સયદાકા ઔર ગુલાબમે
ખુદકા પસીનાં મિલાનાં]

સયદા—અરકે રૂખકાલી મેરે થંચ હૂં મિલા,
કે ખુશખોસે જિસ્કે હો ગશસે રેહા.
[ગુલાબ છીડકના સયદાકા હીરકે મુંહપર,
જિસ્સે હીરકા હોશમે આંનાં ઔર બદ-
બોકે લિયે શિકાયત કરનાં.]

હીર—અરે ઇસમે કયા બદ બો લાઇ મિલા,
કે ગંદા દિમાગ હો ગયા હય મેરા.
[હીરકા ફિરાકે ચારમે શિકાયત કરનાં.]

સારંગ—ગજલ.—તુમ અપની ચશ્મે મુસ્તકા—યહે તજ.
અય શાહે હુસ્ન કયા મંચ તુમહારા ગદા નહીં,
કયું હાલ પર લલા મેરે કરતે અતા નહીં?—અય.
છુનેસે જુલ્દે મુશકી કે બધવાઇ મુશકે કયું,
ઐસી તો સપ્ત મંચને કી સાહિબ ખતા નહીં.—અય.
ચમકે મેરા નસીબ કયા, અય ચાયરતે કમર,
હોતે હો તુમ તો મહેરબાં મુઝ પર જરા નહીં.—અય.
[દીવાનેવાર જાનાં હીરકા.]

અભિયાત.

ચોચક—ખડે મજાં રહે ઔર ઐસા ન હો,
 ઇલાજ ઇસકા અબ જલદ મિલકે કરો.

સયદા—ન દુન્યા કે જબ તક લે આઉં હકીમ,
 ન હો ચયન તબ તક ખુદા હય અલીમ.

[ચોચકકે સાત જાના સયદાકા]

બાબ દૂસરા—પરદા દૂસરા.

રાસ્તા.

[રાંઝાકા ફિરાકે હીરમે બેફારી કરતે આનાં]

ઝિન્ઝોટી—ગજલ—કહીયો સબા સનમસે—રહે તર્જ

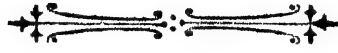
રાંઝા—દીદારેતો બખીનેમ ઇ આરગુસ્ત માંરા,
 દર ઇન્તેજારત હસતેમ સનમાં બિયા ખુદારા.—દીદારેતો.
 અજ સદમાં હાય હિજત યર લબ રસીદ જાનેમ,
 યારઅગુસ્ત અકનૂં માંરા ન માંદ યારા.—દીદારેતો.
 તુ શાહે હુસ્ન હસ્તી મન બેનવા ફકીરમ,
 કમ ફરેતો ચે ગરદદ બિનવાગુ ગર ગદારા.—દીદારેતો.
 અય આફતાબે ખૂબી તારીક ગસ્ત આલમ.
 યુગજર ઇ હિજબત બે પરદા કુન લકારા.—દીદારેતો.
 દર કુચેતોમી આયમ મન હમ ચૂં રૈનક અયયાર,
 તાબરતો હાલે મિસકીં પવાહદ શુદ આશકારા.—દીદારેતો.

રૂબાઇ.

બન કર ફકીર બતા હું મંચ યાર કે લિયે,
 હય હીલા ખૂબ દીદને દિલદારકે લિયે.
 આંખેં નહીં હય રહેરે પ ઉસકે ફકીરકે,
 દો ઠીકરે હય બીકકે દિદારકે લિયે.

[મુન્તજ હો કર જાના રાંઝાકા]

બાબ દૂસરા—પરદા તીસરા.

દીવાંનખાનાં.

[ચોચકો સયદાકે સાન હીરકા દીવાંનેવાર આનાં.]

જાલા—ગુજલ—મેરી જાન જાતી હય પાર સભાલો—ચહે તજ્જી.

હીર—મુઝે શકલ અપની, દિખાયે તો જાનું,
મેરા જાતા હય જી, અચાએ તો જાનું.—મુઝે.
સદા અરનીકા, કરતી હું મિસલે મસા,
મુઝે તૂરસા તૂ, જલાએ તો જાનું.—મુઝે.
મેરા પાર મુઝસે, ખદ્દાં હો ગયા હય,
મનાંકે કોઈ ઉસકો, લાએ તો જાનું.—મુઝે.
અય આહ! તુઝમે તાસીર, હય જો બહોનબી;
મગર ઉસકો યહાં ખીંચ લાએ તો જાનું.—મુઝે.
કિયે ખૂન લાખોં, તેરી તેગને પર,
બહા ખૂન મેરા, બહાએ તો જાનું.—મુઝે.

પરજ—કુંમરી—મન મોહે લિયો સાવરાને—ચહે તજ્જી.

ચોચક—સખ ખોએ દિતો બાવરીને, સૂધ બૂધ,
હાય! કેસી ધૂમ ચહે મચાય—સખ.
ધુન, ધુન સર બાવરી, નીમજાન હો ગઈ મગર,
કરત કધૂન જ્યાં, ધ્યાન, રોવત સીસ ઉઠાય.—સખ.

[એક સહેલીકા રાંઝકો જોગી સમઝકે
બરાએ ધલાજે હીર લે આનાં.]

અબિયાત.

સહેલી—સુનિય અય સરદાર મેરે, તુમ સુનિયે સરદાર,
જોગી ચહે કહતા હય હું મંચ હરકનમે હુશિયાર.
હીરકે દીવાંનપનકા ધસકો, કરને કહિયે ધલાજ,
પાવે કા શિતા સાહેબજાદી, અપની અય સરતાજ.

જાલા—ખમાંચ—કુંમરી.—મઝમ સાહિબ લાખિયા બોલો—ચહે તજ્જી.

સયદા—

જોગીજ જલ્દી દવા, હય જો રવા, કીજો અતા, બહરે ખુદા.—જલ્દી.

પડતા હું મંચ પાંઉ તુમારે, અચ ગુર મહારાજ,
હો સકે તો બપ્પશો શિક્ષા આજકાહી આજ.—જોગીજી.

ઝિન્જોટી—ગજલ.—ચરમગિરિયાં સીનાં બિરિયાં.—પહે તજ.

હીર—અચ તખીબો, મુઝકો વહેા આજાર હય,
દસાબી જિસ દંદસે લાત્યાર હય,—અચ.
આજ તક પાછ હય ઉસનેબી શિક્ષા
જોકે મજે ઇસ્કસે ખીમાર હય.—અચ.
અદવિયા બેકાર હય સખ હય તખીબ
એક દવા ઇસ મજકી દીદાર હય.—અચ.

મજકૂર તજ.

રાંઝા—હું તખીબે દંદે ઉલફત અચ મરીજ,
બપ્પશુગા તુઝકો મંચ સંહત અચ મરીજ.
મંચ હકીમે હાજિકે હું ઇસ મજકા,
તુઝકો હો જાએગી રાહત અચ મરીજ.
ઇસ્મ કુછ પડતાહું તેરે કાંનમે,
જિસ્સ દલ જાએ વહે આફત અહ મરીજ.

[હીરકે કાંનમે રાંઝાને બજાએ ઇસ્મકે
અપની પહેચાન દેનાં.]

અબિયાત.

અચ દિવાંની મંચ હું દિવાંનાં તેરાં,
હાલ તેરે ઇસ્કમે હય વહે મેરા.

હીર—અચ હકીમ ઇસ મજકી હય પાસ તેરેહી દવા,
ખા ફસમ મંચ કહતી હું, બેશક તુ બપ્પશોગા શિક્ષા.

ચાચક—કરના હું દંડવત ગુરજી, આપકો મંચ ખારોબર,
જલ્દ ઇસ લડકીકા, સંહત બપ્પશોગા નામદાર.

સયદા—ઐર મંચતો પયર પરહી રખતા હું સર અચ ગુર,
જલ્દ તુમ આખાદ મેરા કીજિયે ઘર અચ ગુર.

રાંઝા—શૈરન હોતી હય શિક્ષા, કયું કરતે હો રંજો અલમ,
વૈસા તુમ લાવે બજા, જૈસા તુમહે કહતે હય હમ.
નાગકા જો શહરકે દરવાજે હય મંદીર ખડા,
આજકી સખ ઉસમે તનહા, ઇસ્કો તુમ રખ આવોજા.

હોશ ઇસ દિવાનીકો, કલ સુખ્દોહી આ જાયગા,
 યારસે અપને મિલેગી, ચયન દિલબી પાયગા.
 સયદા—ક્યા ? મિલેગી કલહી મુઝસે મેરી પ્યારી ગુલઝોઝાર.
 જખતો ઇસકો આજહી મંચ છોડ આજી નામદાર.
 [સભોંકા જનાં..]

બાબ દ્વસરા—પરદા ચૌથા.

મન્દીર.

[રાંઝકા મુન્તજર હો કર હીરકા રાહ દેખનાં.]
 લયરવી—હુંમરી.—દરવજવામે ટટીયાં લાગ રહી—ચહે તજ.
 રાંઝા—ફજલ તેરા હુવા હય મેરે પર ખુદા,
 મિલે આજ મુઝસે મેરી દિલરૂપા.—ફજલ
 હુવા વકત ખેશક અલી આવેગી બહો,
 ઉસે લેકે વ્હાંસે મંચ જાગે ચલા.—મિલે.
 [રાંઝાકા મન્દીરમે જનાં; હીરકો સાત લેકર
 સયદાકા આનાં, ઐર હીરકો ખિલ્લાકર
 જનાં; રાંઝાકા આનાં, ઐર હીરકા બગલ-
 ગીર હોનાં.]

ખિલાવલ—હુંમરી.—નન્દજીકો લાલા મોરે—ચહે તજ.
 હીર—ચલિયે રાંઝા ચલિયે પ્યારે, જાંની હમારે ચલિયે,
 વર્ન અલી આ જાએંગે સારે, જાંની હમારે ચલિયે—ચલિયે.
 અલ્લાહ અલ્લાહ કરકે અપનાં, સાથ હુવા હય અય સનમ,
 દુશમન હમારે હમસે હારે જાંની હમારે ચલિયે—ચલિયે.
 [જના આશકો આશૂક વફાદારકા—આનાં
 સયદા બદ શઆરકા.]

લયરવી—હુંમરી—કહા ગયો શાહજાદા જાની—ચહે તજ.
 સયદા—
 રે હીર રાત ગુજર ગઇ સારી, ઘર ચલનાં અય મેરી પ્યારી.—રે હીર.
 પ્યારી કહાં હો હમકો જવાબ દો, તુમ ખીન હય બેફારી.—રે હીર.

કયા જોગી લે સાત ભાગ ગયા હય, અફસોસ! મ્યાશૂક હમારી—રે હીર.

[ચોચકકા આનાં ઔર સયદાકો રોતા
હુવા દેખકર ઘખરાંના]

અખિયાત.

ચોચક—કયા સયદા હુવી હય શિક્ષા હીરકો?

રખખા હય કહાં તૂને દિલગીરકો.

સયદા—કરું અર્જ કયા આપસે મંચ ચચા,

વ્હો જોગીને શાયદકે કી હય દગા.

નજર કુચ્છ યહાં હીર આતી નહીં,

ઉસે સાથ વ્હો લેકે ભાગા કહીં.

[તલાશે હીરમે જનના સયદાકા, ઔર
બેકરાર હોનાં ચોચકકા.]

ખમાચ—હું મરી.—પીતમ પીત લગાએકે—ચ્હે તર્જ.

ચોચક—

આખીર પીત લગાએકે, બિટિયા મોરી લાજ ગંવાધરે—આખીર

રસવા મોંહે અય લડકી, તૂને કર દી હય શહેરમે હાય!

સંગ ચારકે છાંકે ઘરકો ગઘ, ઇજત મોરી ધુલમે મિલાધરે—બિટિયા.

[માયુસ હોકર જનનાં ચોચકકા]

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

રાસ્તા.

[સયદાકા હીરકી તલાશમે જરોજર રોતે
અશ્કબારીસે જન ખોતે હુવે આનાં.]

જુલા—કલિયાન—પીતમ ખારે મુઝસે સટકે—ચ્હે તર્જ.

સયદા—કયા મુંહદું ન્યાંકો દીખલાગિં, હય વ્હેતર ડૂબર જાગિં—કયા.

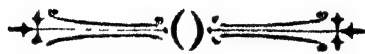
દોહરા { ઇજત બેશક મદકી ઔરતકે હય હાત,
જિસકી ઔરત નેક હય, ગિંચી ઉસકી જાત,
મંચ ઔરત કરકે પચતાગિં— હય.

હાહરા { ઔર બદ જિસ મદકી, હોતી હય અય યાર,
જન્દગીકા વ્હો મઝા, પાતા નહીં જનહાર,
મઝા કયા ઔર મંય પાર્ગી— હય.

હાહરા { જ્ય તક મંય ઉસ રાંઝકો, કરં નહીં તમામ,
તય તક મુઝકો ફવાય ખુરિશ, મુતલક હયરે હરાંમ,
બસ ઉસકો કબજેમે લાગી— હય.

[ગિરિયાઓ જનરી કરતે જનાં
સયદાકા.]

બાબ દુસરા—પરદા છૂટા.

મુસાફરખાનાં.

[અફસોસ કરનાં દારોંગકા વાસ્તે મુસાફરકે.

બરહુન્સ—ગજલ—આજકા વ્હે દિન હય.—વ્હે તજ્જી.

દારોંગા—કોઈ મુસાફર આતા નહીં હય સરામે આજ,
કુતાબી કોઈ જતા નહીં હય સરામે આજ,—કોઈ.

ભુકા ન રહું મુઝે ખાંતેકા દેવે કૌન,
રોટી તો કોઈ ખાતા નહીં હય સરામે આજ.—કોઈ.

આવ મુસાફરો કહાં તુમ સારે મર ગયે,
એક પૈસા હાત આતા નહીં હય સરામે આજ.—કોઈ.

[દાખિલ હોનાં બીરો રાંઝકા.]

કાલિંગડા—હું મરી.—મંયતો રાહકી બુલી સૈયાં—વ્હે તજ્જી.

હીરો રાંઝા—દેસ છાંડકે આવ્યે મુસાફર.—દેસ.

કઈ કોસકી કાટી મન્જિલ લેકિન,

અયન ન પાવ્યે મુસાફર.—દેસ.

દેનાં સરામે હમકો ઉતારા,

અજ વ્હે લાવ્યે મુસાફર.—દેસ.

કલ્યાન—ગજલ.—લટકનસે હમ જાતે જંગ પર—ચહે તજ.

દારોગા—

સરાં તુમારી, ધર હય તુમારા, હમ હય તુમારે, પૈસા લાવ,
પૈસા નહીં તો દુશમન હય હમ, વર્ન પિયારે પૈસા લાવ.—સરા.
પૈસા ભાઈ, પૈસા પિદર હય, પૈસા માંદર પૈસા બહન,
પૈસેકે હય ઇસ દુન્યામે રિશતે સારે, પૈસા લાવ.—સરા.
પૈસા નહીં તો ગોલામસેલી બદતર હો તુમ આગે મેરે,
પૈસા હો તો સાહિબ હો, આકા હો હમારે, પૈસા લાવ—સરા.

અખિયાત.

રાંઝા—ખા કર મંચ ફસમ કહતા હું તુઝસે મેરે ગમખવારા,
એક કૌડીભી હો પાસ મેરે તો મંચ ગુન્હાગાર,
દારોગા—કૌડી નહીં હય, તો સરામેલી ન જાના ચાહિયે,
જો ગુન્હાગાર હો, ઉસે તો ફયદખાનાં ચાહિયે.
[ગલેસે હાર ઉતાર કર હીરકા દારોગેકા દેનાં.]

હીરા—ફયદખાનાં હો મુખારક તુઝકો લે મરદુદ લે,
રંજો ગમ કર દિલસે અપને સારે તુ નાબુદ લે,

દારોગા—અબ તુમારા ધર હય, તુમ તશરીફ સાહિબ લે ચલો,
ઔરભી મરદુદ, યા ખત્રાંસ, યા શયતાં કહો,
[સરાકે અંદર જાનાં હીરા રાંઝાકા.]

આજ કલ તો પૈસેસે મતલબ હય, હય પૈસેસે કાંમ,
બિસકો રેખો, વ્હો તજર આતા હય પૈસેકા ગુલાંમ.
[દાખિલ હોનાં સયદાકા.]

હાદી—હોરી.—હોરીકા, જાનકે મારે જાન તેડીર—ચહે તજ.

સયદા—અબ દારોગા કહદે મુજે હાલ સારા,
સરામે લિયા હય કિસીને ઉતારા.—અય.
એક મદકે સાથ હય એક ઔરત,
વ્હો બારબાદ કરકે ગએ ધર હમારાં.—સરામે.

અધિયાત.

દારોગા—જો પૈસા પાસ હો તો બાત હમસે કીજિયે સરકાર,
અબી એક બાંતુ દેખો દે ગઈ હય મોતિયોંકા હાર.

[દારોગેકા સયદાકા હાર દિખલાના, સયદાકા
હાર દેખ કર ચોંકનાં.]

સયદા—[ખુદસે] મોતિયોંકા હાર બેશક હીરકા હય હાર ચ્હે,
રાંઝા તેરે કૂલકો તુ દે ગયા તલવાર ચ્હે.
એક ખુડેકા મય જા કર બેસ લેતા દૂં શિતાબ,
હોતા હું મિજમતમે ઉન દોનુકી રહ કર કામચાબ.

[ટુકટુકી બાંધ કે હારકો દેખનાં સયદાકા.]

દારોગા—ક્યા ? નહીં ઇસ હારસે મુતલક તેરી ઉઠતી નજર,
ચલ નિકલ, આંના યહાં કિસેમે અપને લોકે જર.

[દારોગેકા ધકકે માર કર સયદાકા નિકાલ દેનાં,]

પાંચ સૌકા હાર હય, હો દિલમે મેરે કયું ન બેશ,
ઇસ ખુશીમે એક બિરાંડિકા કરું મય શીશા નૌશ.

[દારોગેકા અંદર જા કર શરાબકા શીશા લે આનાં.]

દેશ—ગુજલ—મય હું સાંકી લલા મેરી જાન—ચ્હે તજ.

બીરાંડીમે ક્યા લજજત હય—આહા, હા, હા, ઓહો, હો, હો,
ન એસા કોઈ સરખત હય—આહા, હા, હા, ઓહો, હો, હો. બિરાંડીમે.
ચેહી લજજતકા હય જના—બિરાંડી બેવડા પીના,
ઇસીસે દિલકો રાહત હય—આહા, હા, હા, ઓહો, હો, હો.—બિરાંડીમે.
બિરાંડી નૌશ દૂં હર આંન—બિરાંડી પર હય સદકે જાન.
બિરાંડીસેહી ફરહત હય—આહા, હા, હા, ઓહો, હો, હો.—બિરાંડીમે.
બિરાંડી જો નહીં પીતા—ઘેહો હય દુન્યામે કયું જતા,
બિરાંડી ક્યા ઇનાયત હય—આહા, હા, હા, ઓહો. હો, હો.—બિરાંડીમે
ન મયને પી કબી ચમપીન—ન પી હય પોટવાંધનો જાન.
બિરાંડીસેહી ઉલજત હય—આહા, હા, હા, ઓહો, હો, હો.—બિરાંડીમે.

દાખિલ હોનાં સયદાકા એક ખુડેકે
લિખાસમે.]

અખ્યાત.

સયદા—અય દારોગે સરાકા દર કહાં હય,

દારોગા—અરે દર તો હય, લેકિન જર કહાં હય.

સયદા—અરે કયા કરતા જર જર, યહે લે જર,

દારોગા—હાં સાહિબ અખ સરા હય આપકા ધર.

[લે જના દારોગેકા સયદાકોં સરાંકે અદર,
ઔર આંનાં હીરો રાંઝકા,]

ઝિન્ડોટી—ગજલ.—કિસીકા દર્દ દિલ જાદિલ—યહે તજ્જી.

રાંઝા—

તુમારે કાકુલે શખરંગકો જો યાદ કરતે હંય
શબ્દે તીરામેં ગમકે માંરે બહેા ફરિયાદ કરતે હંય—તુમારે.

ખિરાંમાં હોતે હો ગુલશનમે તુમ જો અય ગુલેરાઅનાં
તો કદ પર રક્ક કયા કયા સર્વ ઔર શમશાદ કરતે હંય—તુમારે.

કિયા હય બાગબાને દહરને ગુલજારે આલમ વકફ.

બલા ફિર બુલબુલોંકો કએદ કયું સૈયાદ કરતે હય.—તુમારે.

સિતમબી હો તો ઐસા હો, ધનાયત હો તો ઐસી હો,

ગહે બરબાદ કરતે હંય, હમે ગાહ શાદ કરતે હંય.—તુમારે.

નાહીં ઉનસા હય ફને શેરસે માહીર કોઇ રૌશન,

હમ અપના હજરતે રૌફનકો અખ ઉસ્તાદ કરતે હંય.—તુમારે.

છદ્દા—ગજલ—સમ્ભાલો તેગે અદાકો—યહે તજ્જી.

હીર—અય યાર હમતો તુમારી રજસે રાજ હંય,

વક્કા કરોતો હંય રાજ, જક્કાસે રાજ હંય—અય.

હો જહિદોંકો મુખારક ફિજાએ બાગે ધરમ,

તુમારે ફૂએકી હમતો હવાસે રાજ હંય—અય

હો રાજ દયરમે કોઇ, કોઇ હો કાઅમેસે,

હમ અપને યારકી દૌલત સરાસે રાજ હંય.—અય.

ખવાહ પાયમાંલ કરો યા કરો નિહાલ હમેં,

જક્કાસે રાજ હંય, સાહિબ અતાસે રાજ હંય.—અય.

[આંના સએદાકા વાસ્તે હાલ દરીયાફત કરને રાંઝાકા.]

અભિયાત.

સયદા—કિસ જગેસે લે આએ હો તશરીફ,
કહિયે હજરતકા અબ મિજાજે શરીફ.

રાંઝા—લીલ્લીલીલ હમ્દ હય મિજાજ બ ખયર,
કાહયે આપ આંએ કાંહાંકી કરતે સયર.

સયદા—મય તો રહતા હું બસ ધસી જ પર,
મિજાજત લોગોંકી કરતા હું અકસર.
મેરે લાયકુ જો કોઇ હોવે કાંમ,
તુમબી ફરમાવો જલ્દ અબ આલી મુકાંમ,

રાંઝા—તીશનગી મુઝપ હય બહોત ગાલિબ,
બન્દા હય થંડે પાંનીકા તાલિબ,

સયદા—અબી લે આતા હું અબ મેરે હુજૂર,
[ખુદસે] જહર પાંનીમે મય મિલાગિં જુરૂર

[પાની લેનેકે લિયે જાંતા સયદાકા, ઔર
લે આંનાં પાંનીમેં જહર મિલાકર.]

લિજે સાહિબ રહે નૌશ કાજ આબ,
ડાલકે લાયા ખસમે મયને ગુલાબ.

રાંઝા—આપને કી બડી મહેરબાની,
ઐસા થંડા જો લા દિયે પાંની.

[સયદાકા વહાંસે ભાગ જાનાં.]

[હીરકો]] લો મેરી જાન નૌશ કાજિયે આપ,

હીર—નહીં અબ મેરે પ્યારે પીજિયે આપ.

[રાંઝાકા બંદા પાંની પીના.

રાંઝા—ક્યા આગ યે પાંનીમે લે આયા હય મિલાકર ?

જિસનેકે જિગર ખાક કાયા મેરા જલા કર.

[રાંઝાકા જિગર થાંમકે શોરો પુકાર કરના.

અફસોસ ! લી હય તૂને મેરી જાન ઓ જાલિમ
બસ પૂરા હુવા હય તેરા અરમાન; ઓ જાલિમ
ઓ હીર ! જિગરકે હુવે ટુકડે, મંય મુવા, બસ
અબ પ્યારી, મેરા વફત તમાંમ આજ હુવા, બસ

જળ્ય મરતેથે ધુરકૃતમે તેરે હમ અય પ્યારી ?
અફસોસ ! કળ તપતો નહીં આઈ હમારી ?
જિસ વકત તેરે વસ્લસે ખાલિકને ક્રિયા શાદ ?
ઉસ વકત જો કાફિરને ક્રિયા હય મુઝે ખરખાદ !
આબુદાઈ ન હો તૂ, તેરે કુરખાન ગયા મંય,
સદકાં તેરા, ગર જીસે જો અય જાન ગયા મંય.
એક ખોસા દે લખકા, હયતો અરમાન ચેહી હય,
એ જાંકે લિયે અય મેરી જાં, જાન ચેહી હય.

[લખે હીરપર ખોસા લેનાં રાંઝાકા, ઔર
આહીસ્તા આહીસ્તા ખેતાળ હોનાં.]

હાફિજ તેરા અલ્લાહ, મેરી અયહીર, હય રૂખસત,
આશકકી તેરે અય મહે તનવીર હય રૂખસત.

[રાંઝાકી રહકા પરવાંજ હોનાં, ઔર હીરકા
સરે રાંઝાકા જાનૂપર લેકર રોનાં.]

સીંધ લયરવી—મુસ્તેઝાદ.—મંય ક્યુંકે જીયુંગી હય પડી.—ચહે તજ.

હીર—ક્યું છોડકે તનહા મુઝે, અય જાંની સિધારે,
અફસોસ ! અય પ્યારે,
હમરાહ મુઝે લે ચલો, મંય સદકે તુમારે,
અફસોસ ! અય પ્યારે.—

ક્યું.

મંય રોતી હૂં ઔર આપ મનાતે નહીં મુઝકો ?
અય મેરે દિલઆરામ ?
ક્યા ? આહ મેરી ઉઠ ગઇ હય દિલસે તુમારે ?
અફસોસ ! અય પ્યારે.—

ક્યું.

જનતકા મિલા ખાગ તુમે, રહને અય શુલહાંમ,
ક્યું અય હમે પુછો,
હરોંકે વહાં હોતે તુમે, હોગે નજારે,
અફસોસ ! અય પ્યારે.—

ક્યું.

સદ હયક મેરા રાજ તુટા, હો ગઈ બરબાદ.
ફરિયાદ ! હય ફરિયાદ !

કયું તેરે એવજ દુશમનોને, મુઝકો ન મારે,
અફસોસ ! અય પ્યારે.—

કયું.

મેરા ન કોઈ યાર થા, ન કોઈ થા દિલદાર,
એક થા તુહી દિલદાર,

અબ તેરાબી સાયા ન રહા, સર પ હમારે,
અફસોસ ! અય પ્યારે.—

કયું.

ન સર પ હય માંદર, ન પિદર, ન કોઈ હમદમ,
ફિર યાર કહો હમ ?

દુન્યાંમે જીયેલી, તો જીયે કિસકે સહારે ?
અફસોસ ! અય પ્યારે.—

કયું.

[દાખિલ હોના સયદાકા અસલી બિબાસમે.]

જીલા કાફી—ગજલ—હું ન લાદે બોલી માંધ મએનહાર—એ તજ.

સયદા—--લાયક સળ હુવી હય સિતમગારકે લિયે,
આગુદી કયું હયે તૂ એ ગુન્હાગારકે લિયે,—લાયક.
બાજ અબલી ધસ ખિયાલસે આ તુ અએ ખેસવા,
વન તેરાબી સર હય એ પયખરકે લિયે.—લાયક.
લાશેકો ધસકે સાંમને તેરે જલાગિંગા,
દોજખ હમેશાં આહીયે મુરદારકે લિયે.—લાયક.

[સયદાકા હીરકા હાત પકડ કર ખીચના.]

ગારા હુમરી—એજ બિરિયાં લે ગઈ—તજ.

હીર—--અરે માર, માર તુ મોહે ન જનાં લાયરે.—અરે.
એસો સજન જોકો ખાકમે મિલ જાય,
વાકે મનકો ચયન કેસા આયરે, ન લાયરે.—અરે.

[હાત મારના સયદાકા રાંઝાકી લાશેકો,—
ગજળનાક હો કર હીરકા ખન્જર મારનાં
સયદાકો.]

અભિયાત

હીર—અરે આ બેહ્યા જાલિમ, સિતમ મુરદે પ કરતા હય ?
પુદાસેલી સિતમગર, તૂ નહીં અફસોસ ડરતા હય ?

સચ્ચદા—કિયા આખેરશ બેસવાને તમામ,
મિટાયા હય દુન્યાસેહી મેરા નામ.
અરે હાય ! ઇસકા મંચ દીવાનાં થા,
મચ્છેં ઇશ્કસે હાય ! મસ્તાનાં થા.
અરે હાય ! સીનાં કીયા મેરા ચાક.
ચચાજાદીને કર દિયા હય હિલાક.

[સચ્ચદાકી રૂલકા પરવાજા હોનાં.]

સીંધા ભયરવી હુંમરી.—ઊંઝ મોરી કેસે કટે ભારી.—ચહે તજ.

હીર—

કાહે મોસે રસ ગય પ્યારે—ભયો મોસે કયા ઐસો પાપ ?—કાહે.
હીર પુકારે રાંઝન રાંઝન—રાંઝનમે થી હીર સોહાગન,
ઝાંઝ ગચ્છે જોહો, તો હો ગઇ અભાગન—મીટ ગચ્છે સુખ શારે.—ભયો.
તુમ ખીન ચયન નહીં મોહ આવે—તલપ તલપ જીયા મોરા નવે,
જીવન જીવનાથ ન ભાવે—અખ જીવનમે હારે.—ભયો.
પીતમે મોરી પ્રાંન દિય તુમ—પીતમે પીતમ નાંમ કિયે તુમ,
મર ગઇ મંચ અય સૈયાં જીયે તુમ—કાઇ મોહે માર દારે.—ભયો.
તુમ ખીન જી કર કયા કઈ સૈયાં—લો આઇ, લો પકડો મોરી ઐયા,
દમ તુમ હય અખ સદા એકે દૈયાં—આઇ મો! પ્યારે.—ભયો.

[પુદકા ખન્જર માર કર હીરકા રાંઝા પર
અપનાં જાન કરખાંન કરનાં.]

તમામ શુદ્ધ.
